

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	15
---------------------	----

Wprowadzenie	21
--------------------	----

Część I PODATKOWA

Rozdział 1

Proceduralne standardy unijne w zakresie VAT – wybrane aspekty

<i>(Dagmara Dominik-Ogińska)</i>	29
1. Wprowadzenie	29
2. Poszanowanie praw człowieka jako wartość Unii Europejskiej	32
3. Źródła praw podstawowych na gruncie prawa UE	33
4. Skuteczny środek odwoławczy w rozumieniu art. 13 EKPCz	37
5. Skuteczny środek prawny przed sądem i sprawiedliwy (rzetelny) proces w rozumieniu art. 6 ust. 1 EKPCz	40
6. Skuteczne prawo do sądu i rzetelny (sprawiedliwy) proces przed sądem ...	50
7. Prawo do dobrej administracji	58
8. Zakończenie	62
Bibliografia	64

Rozdział 2

Dominujące przyczyny ekonomiczne jako przesłanka wyłączająca sztuczność w świetle prawa polskiego i praktyki międzynarodowej

<i>(Mikołaj Kondej, Edgar Drozdowski)</i>	67
1. Uwagi wstępne	67
2. Sztuczność na gruncie polskich przepisów jako analiza adekwatności przyjętego sposobu działania	68
3. Kryteria braku sztuczności z art. 119c § 1 o.p.	70
4. Sztuczność a dyrektywa ATA	76
5. Nierzeczywistość uzgodnienia w świetle orzecznictwa TSUE	81

6. Rola uzasadnienia ekonomicznego w identyfikowaniu nadużycia prawa na gruncie praktyki państw spoza EU	83
7. Swoboda unikania opodatkowania w świetle polskiej praktyki	85
8. Podsumowanie.....	87
Bibliografia	89

Rozdział 3

Zasadność stosowania koncepcji należytej staranności wypracowanej na gruncie VAT do poboru podatku u źródła z tytułu dywidend, odsetek

i należności licencyjnych (Paweł Chrupek).....	91
1. Wprowadzenie	91
2. Należyta staranność w prawie prywatnym	93
3. Koncepcja należytej staranności wypracowana na gruncie podatku od wartości dodanej.....	97
4. Podatek u źródła	103
5. Wzorzec dochowania należytej staranności w podatkach dochodowych ...	109
6. Wnioski	114
Bibliografia	115

Rozdział 4

Opinia zabezpieczająca oraz odmowa wydania interpretacji w przypadku gdy zachodzą przesłanki zastosowania klauzuli GAAR

<i>(Beata Sobocha-Holc).....</i>	117
1. Wstęp.....	117
2. Podstawy prawne opinii zabezpieczającej	119
2.1. Definicja i istota opinii zabezpieczającej.....	119
2.2. Podstawa prawna.....	119
2.3. Klauzula przeciwko unikaniu opodatkowania	120
2.4. Zakres stosowania opinii zabezpieczającej.....	126
3. Procedura uzyskiwania opinii zabezpieczającej	127
3.1. Strony postępowania.....	127
3.2. Elementy wniosku o wydanie opinii zabezpieczającej	129
3.3. Opłaty związane z wnioskiem.....	131
3.4. Terminy i etapy procedury.....	132
3.5. Treść opinii zabezpieczającej	136
3.6. Publikacja opinii zabezpieczających.....	138
3.7. Zmiana opinii zabezpieczającej.....	138
3.8. Przykłady opinii zabezpieczających	139
4. Opinia zabezpieczająca a interpretacja podatkowa	143
4.1. Wpływ klauzuli przeciwko unikaniu opodatkowania na wydawanie interpretacji indywidualnych	144
Bibliografia	154

Rozdział 5

Problematyka związania sądu administracyjnego prawomocnym wyrokiem skazującym wydanym wobec osoby trzeciej oraz wyrokiem uniewinniającym (Mikołaj Kondej)	155
1. Wprowadzenie	155
2. Uwagi wstępne o powiązaniach między postępowaniami administracyjnym i karnym	156
3. Zakres związania wyrokiem sądu karnego na gruncie art. 11 p.p.s.a.	156
4. Związanie czy brak związania sądu administracyjnego wyrokiem uniewinniającym?	158
5. Związanie strony postępowania sądownoadministracyjnego wyrokiem skazującym wydanym wobec osoby trzeciej	159
6. Związanie strony postępowania sądownoadministracyjnego wyrokiem skazującym wydanym wobec danej osoby	165
7. Podsumowanie.....	166
Bibliografia	167

Rozdział 6

Zastosowanie błędnej stawki VAT. Czy w obliczu pomyłki lub zmiany interpretacji przepisów prawa przedsiębiorca może odzyskać nadpłacony podatek od towarów i usług? (Bartłomiej Senderowski)	169
1. Wstęp	169
2. Geneza sporów w sprawie możliwości odzyskania nadpłaconego podatku od towarów i usług na przykładzie lokali typu fast food.....	170
3. Specyfika działalności – dostawa towarów czy świadczenie usług.....	171
4. Przykład niestabilności prawa: interpretacje indywidualne i interpretacja ogólna	172
5. Spory sądowe z organami administracji skarbowej i przełomowy wyrok TSUE C-703/19.....	174
6. Odzyskanie nadpłaty podatku – nie tak oczywiste, jak mogłoby się wydawać.....	176
7. Sądowa batalia o odzyskanie nadpłaconego podatku od towarów i usług... ..	177
8. Uchwała NSA (7) z 24.06.2024 r., I FPS 1/24, i jej następstwa.....	180
9. Orzeczenia TSUE i NSA w zakresie możliwości odzyskania nadpłaty w VAT przy sprzedaży paragonowej – ekonomiczny ciężar podatku	182
10. Konkluzje.....	185
Bibliografia	185

Rozdział 7

Okoliczności warunkujące zastosowanie sankcji VAT oraz jej miarkowanie (Agnieszka Ławnicka)	187
1. Rys historyczny	187
2. Zasady ogólne.....	189

3. Warunki ustalenia sankcji	190
4. Należyta staranność	191
4.1. Dobra wiara podatnika	191
4.2. Metodyka oceny należytej staranności	192
4.3. Kryteria należytej staranności	194
5. Zabezpieczenie wykonania sankcji	199
6. Przedawnienie prawa do ustalenia sankcji	202
Bibliografia	203

Rozdział 8

Indywidualne interpretacje podatkowe jako ofiara na ołtarzu walki

z unikaniem opodatkowania – wybrane zagadnienia (Wojciech Morawski)....	205
1. Wprowadzenie	205
2. Ograniczenie możliwości uzyskiwania interpretacji indywidualnej z powodu podejrzenia działań abuzywnych.....	206
2.1. Zakres ograniczenia.....	206
2.2. <i>Ratio legis</i> ograniczenia	208
2.3. Niemożność uzyskania interpretacji indywidualnej z uwagi na abuzywność działania wnioskodawcy – kwestie proceduralne	209
2.4. Zapomniany VAT	210
2.5. Ochrona posiadacza wadliwie wydanej interpretacji indywidualnej... ..	212
3. Interpretacje indywidualne z epoki przed GAAR w czasach GAAR – uzasadnione osłabienie ochrony wynikającej z interpretacji indywidualnej	213
4. Problemy z interpretacjami transgranicznymi	215
4.1. Luxleaks – źródła problemu	215
4.2. EU i OECD wobec problemu nadużywania rulingów podatkowych... ..	216
4.3. Polska implementacja dyrektyw unijnych	218
4.4. Sądy administracyjne w poszukiwaniu zdrowego rozsądku przepisów	219
4.5. Pyrrusowe zwycięstwa podatników?.....	221
5. Podsumowanie.....	222
Bibliografia	223

Rozdział 9

VAT: Należyta staranność w nadzorze pracownika. Uwagi m.in. w świetle wyroku TSUE C-442/22 (Dominika Kasińska).....

1. Wprowadzenie	225
1.1. Brak legalnej definicji należytej staranności w VAT i tego skutki	225
1.2. Rola należytej staranności w kontekście przepisów prawa podatkowego	226
2. Wyrok TSUE C-442/22. Kto jest odpowiedzialny za zapłatę podatku od towarów i usług wynikającego z faktury?.....	228

2.1. Przepisy ustawy o VAT	228
2.2. Wyrok TSUE C-442/22. Krótkie streszczenie sprawy.....	230
2.3. Kluczowe wnioski z wyroku. Jak wyrok wpływa na interpretację pojęcia należytej staranności?	231
2.4. Orzecznictwo polskich sądów w zakresie należytej staranności w nadzorze pracownika.....	234
3. Praktyczne implikacje dla przedsiębiorców	236
3.1. Skutki braku należytej staranności	236
3.2. Jak zbudować system nadzoru zgodny z wymogami należytej staranności?.....	239
4. Podsumowanie i wnioski.....	242
Bibliografia	243

Rozdział 10

Upadłość podatnika, czyli nowa odsłona starych problemów (<i>Aleksandra Pientka</i>).....	245
1. Uwagi wstępne	245
2. Status podatnika w upadłości	246
2.1. Status podatnika do ogłoszenia upadłości.....	246
2.2. Status podatnika po ogłoszeniu upadłości	249
3. Zobowiązania podatkowe (zaległości podatkowe) powstałe do dnia ogłoszenia upadłości i po dniu ogłoszeniu upadłości	258
4. Umarzalność zobowiązań podatkowych w trakcie i po zakończeniu postępowania upadłościowego	265
5. Uwagi końcowe.....	275
Bibliografia	277

Rozdział 11

Wyłudzenia stawkowe w podatku od towarów i usług oraz mechanizmy ich zapobiegania (<i>Bartłomiej Senderowski</i>).....	279
1. Rosnąca luka w podatku od towarów i usług – czy organy KAS znów przegrywają walkę z wyłudzeniami?	279
2. Zmierzch, a może odrodzenie karuzeli podatkowych?	282
3. Klauzula nadużycia prawa jako mechanizm zapobiegania przestępstwom stawkowym.....	284
4. Wyłudzenia stawkowe na przykładzie zestawów.....	286
5. Spory sądowe w sprawach wyłudzeń stawkowych	290
6. Najnowsze przykłady lub próby wyłudzeń stawkowych	292
7. Podsumowanie.....	293
Bibliografia	294

Część II KARNOPRAWNA

Rozdział 1

Instytucja sprawstwa w art. 9 § 3 k.k.s. – czyli o ryzyku odpowiedzialności nie tylko podatnika (<i>Piotr Stanisławiszyn</i>)	297
1. Wstęp	297
2. Istota i charakter odpowiedzialności stypizowanej w art. 9 § 3 k.k.s.	299
3. Przesłanki zastosowania art. 9 § 3 k.k.s.	301
4. Odpowiedzialność z art. 9 § 3 k.k.s. a ryzyko w stosowaniu wybranych instytucji części ogólnej Kodeksu karnego skarbowego.....	305
4.1. Warunki skorzystania z instytucji zaniechania ukarania sprawcy w świetle art. 9 § 3 k.k.s.	305
4.2. Odpowiedzialność posiłkowa a instytucja z art. 9 § 3 k.k.s.	308
5. Odpowiedzialność w trybie art. 9 § 3 k.k.s. a nowe formy i instytucje w obrocie gospodarczym	310
6. Wnioski	316
Bibliografia	319

Rozdział 2

Wybrane instytucje prawnokarne służące walce z przestępczością a gwarancje konstytucyjne (<i>Jacek Matarewicz, Julia Cebula</i>)	321
1. Przestępczość podatkowa jako uzasadnienie zaostrzenia reakcji państwa na nieprawidłowości podatkowe	321
2. Standardy konstytucyjne i międzynarodowe postępowania karnego.....	328
3. Cele powołania Prokuratury Europejskiej w kontekście walki z oszustwami podatkowymi	333
4. Powszechność opodatkowania a ochrona własności	334
5. Rezolucja Parlamentu Europejskiego o walce z oszustwami podatkowymi	338
6. Czarna lista Unii Europejskiej.....	341
7. Poszczególne instrumenty do walki z przestępczością podatkową	342
7.1. Konfiskata rozszerzona (art. 45 k.k.)	342
7.2. Przepadek przedsiębiorstwa (art. 44a k.k.).....	346
7.3. Przepadek pojazdu mechanicznego.....	350
7.4. Zabezpieczenie majątkowe. Przymusowy zarząd przedsiębiorstwa.....	352
7.4.1. Reprezentacja przedsiębiorcy a przymusowy zarząd	354
7.5. Świadek koronny	356
8. Wnioski	359
Bibliografia	362

Rozdział 3**Model prowadzenia postępowań przygotowawczych w sprawach przestępstw podatkowych oparty na stosowaniu środków przymusu a wzorzec płynący z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (Katarzyna Piątkowska-Zagiczek)**

.....	365
1. Sposób prowadzenia postępowań przygotowawczych w sprawach przestępstw skarbowych w Polsce.....	365
1.1. Organy prowadzące postępowanie przygotowawcze	365
1.2. Dwa modele prowadzenia postępowań przygotowawczych	367
2. Tymczasowe aresztowanie w sprawach przestępstw podatkowych	370
2.1. Wprowadzenie	370
2.2. Samodzielna przesłanka tymczasowego aresztowania występująca w sprawach przestępstw podatkowych	373
2.3. Zorganizowana grupa jako uniwersalny argument dla zastosowania tymczasowego aresztowania	376
3. Poręczenie majątkowe stosowane w postępowaniach przygotowawczych w sprawach przestępstw i przestępstw skarbowych wykorzystujących konstrukcje podatkowe.....	378
4. Podsumowanie.....	381
Bibliografia	383

Rozdział 4**Źródła dowodowe w Kodeksie karnym skarbowym i wpływ postępowania karnoskarbowego na treść decyzji wymiarowej (Agnieszka Ławnicka).....**

.....	385
1. Źródła dowodowe	385
2. Samodzielność jurysdykcyjna sądu	386
3. Zależność między postępowaniem podatkowym i karnoskarbowym	386
4. Decyzja wymiarowa w postępowaniu karnoskarbowym.....	389
4.1. Decyzja jako orzeczenie niepochodzące od sądu	390
4.2. Kształtowanie stosunku prawnego	392
4.3. Znaczenie merytoryczne decyzji podatkowych.....	394
4.4. Ustanie karalności.....	395
4.5. Związanie wyrokami sądów administracyjnych	396
5. Wnioski	396
Bibliografia	397

Rozdział 5**Korekta deklaracji podatkowej i jej funkcja w Kodeksie karnym skarbowym w świetle zmian wprowadzonych tzw. Polskim Ładem**

(Katarzyna Piątkowska-Zagiczek).....	399
1. Cel egzekucyjny a filozofia (nie)karania w prawie karnym skarbowym.....	399
2. Wprowadzenie korekty deklaracji podatkowej jako instytucji wyłączającej karalność do systemu prawa karnego.....	400

3. Przesłanki korekty deklaracji z art. 16a k.k.s. ukształtowane przepisami tzw. Polskiego Ładu.....	403
4. Postulat usunięcia korekty deklaracji jako okoliczności uchylającej karalność w prawie karnym skarbowym.....	405
Bibliografia	408

Rozdział 6

Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności z art. 17 k.k.s. Sprawiedliwość dla sprawcy czy sprawność dla organów ścigania? (Dominika Kasińska)	409
1. Wyjaśnienie koncepcji dobrowolnego poddania się odpowiedzialności	409
2. Przesłanki dobrowolnego poddania się odpowiedzialności	410
2.1. Wina i okoliczności sprawy	410
2.2. Pozostałe przesłanki ubiegania się o DPO.....	412
3. Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności jako konsensus między sprawcą a organami ścigania. Rola sądu w postępowaniu o udzielenie zezwolenia na DPO	414
4. Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności a postępowanie przed sądem administracyjnym.....	416
5. Sprawiedliwość czy sprawność?	419
5.1. Wady i zalety dla sprawcy a problem nierówności stron w modelu konsensualnym	419
5.2. Porozumienia procesowe w obcych systemach prawnych	423
5.3. Spór jest problemem, który należy rozwiązać, a nie walką, którą trzeba wygrać	425
Bibliografia	427

Rozdział 7

Czy dyscyplina finansów publicznych może być motywacją do złych decyzji? (Elżbieta Chojna-Duch, Jacek Matarewicz).....	429
1. Wprowadzenie	429
2. Zakres odpowiedzialności prawnej za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.....	431
3. Odpowiedzialność za naruszenie dyscypliny finansów publicznych a inne rodzaje odpowiedzialności przewidziane przez przepisy prawa	437
4. Zawinienie jako warunek odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych.....	445
5. Ustawowe prawo obwinionego do obrony w postępowaniu	447
6. Adekwatność kary i środka karnego	450
7. Podsumowanie.....	454
Bibliografia	455

Rozdział 8**Na styku prawa podatkowego i karnego skarbowego: między prewencją a instrumentalizacją – szanse i zagrożenia dla podatników (Katarzyna Gwizdak)**

Gwizdak).....	457
1. Wprowadzenie	457
2. Relacje między prawem podatkowym a karnym skarbowym – podstawowe założenia i kluczowe wyzwania	459
3. Mechanizmy ograniczania ryzyka odpowiedzialności karnej skarbowej – analiza wybranych instytucji prawnych	461
3.1. Czyny żal w Kodeksie karym skarbowym – funkcje, założenia, kontrowersje	462
3.2. Korekta deklaracji podatkowej jako szczególna forma czynnego żalu – znaczenie praktyczne i problemy interpretacyjne	475
3.3. Dobrowolne poddanie się odpowiedzialności w Kodeksie karnym skarbowym – przesłanki, korzyści, ograniczenia praktyczne	480
4. Zawieszenie biegu terminu przedawnienia zobowiązania podatkowego – geneza problemu, nadużycia, potrzeba reformy	484
5. Podsumowanie i wnioski – analiza <i>de lege lata</i> oraz postulaty <i>de lege ferenda</i>	500
Bibliografia	502
O autorach	505